

การสร้างสรรค้ประติมากรรมตกแต่งเมืองร่วมสมัย สุขภาพวิถีไทย

received 5 MAY 2018 accepted 9 AUG 2018 revised 13 MAR 2019

อรัญ วาณิชกร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการออกแบบทัศนศิลป์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเรื่องราวความเป็นมาของภูมิปัญญาด้านสุขภาพของไทย จากนั้นนำความบันดาลใจมาออกแบบ และสร้างสรรค์หุ่นจำลองต้นแบบประติมากรรมร่วมสมัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพด้วยวิถีไทย

วิธีการวิจัยและสร้างสรรค์เริ่มจากการศึกษาประติมากรรมสาธารณะในประเทศต่างๆ และนำแรงบันดาลใจจากอัตลักษณ์ของการดูแลสุขภาพวิถีไทยมาวิเคราะห์ในการออกแบบประติมากรรม ออกแบบร่างแนวความคิด พัฒนาแบบจนสมบูรณ์ สร้างหุ่นจำลองชิ้นงานประติมากรรม นำแบบจำลองไปประชุมกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง นำข้อสรุปจากการประชุมมาปรับปรุงชิ้นงานรูปแบบสร้างสรรค์ จากนั้นจัดทำต้นแบบจำลอง และนำเสนอองค์ความรู้วิชาการงานสร้างสรรค์ พร้อมหุ่นจำลองประติมากรรมในงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ได้แนวคิดประติมากรรมเพื่อสื่อความหมาย เรื่องราว การสร้างภาพสัญลักษณ์ที่เป็นตัวแทนการนวดไทย และการหัตถการในลักษณะต่างๆ โดยการคัดเลือกมาสร้างสรรค์จากความงามของท่วงท่า จากนั้นต่อยอดประติมากรรมเพื่อประโยชน์ใช้สอยในพื้นที่สาธารณะ ลดทอนอัตลักษณ์ของการนวดไทยไปสู่นามธรรม และออกแบบประติมากรรมให้สามารถตกแต่งบริเวณอาคารสถานที่ จากนั้นทดลองออกแบบตกแต่งบริเวณสวนสมุนไพรไทย โดยคำนึงถึงสัปปายะ ความสบาย และสมมติฐานธาตุทั้ง 4 ได้แก่ ดิน น้ำ ลม ไฟ ชุดประติมากรรมสามารถสื่อสารความหมาย เรื่องราว คุณค่าเอกลักษณ์ของการหัตถการและนวดไทย ในรูปแบบของประติมากรรมร่วมกับประโยชน์ใช้สอยด้วยท่านวดล้อมหม้อยาที่มีน้ำพุอยู่ตรงกลาง มี Lighting ส่องเพื่อความสวยงาม ประติมากรรมเก้าอี้เพื่อการพักผ่อนในสวน ประติมากรรมท่านวดกระดานสั้นในลานโล่งที่มีสนามเด็กเล่น และสามารถใช้ประดับตกแต่งอาคารได้อย่างเหมาะสมสวยงาม

คำสำคัญ: การสร้างสรรค์, ประติมากรรมตกแต่งเมือง, ร่วมสมัย, สุขภาพวิถีไทย

The Contemporary Urban Sculpture of Thai Traditional Health.

received 5 MAY 2018 accepted 9 AUG 2018 revised 13 MAR 2019

Aran Wanichakorn

Assistant Professor (Ph.D.), Department of Visual Design,
Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University, Bangkok

Abstract

This creativity research into contemporary urban sculpture of Thai traditional health explores the story of Thai health wisdom and presents a model of contemporary urban sculpture of Thai traditional health.

This research begins with a study of urban sculptures in various countries. It analyses and draws inspiration from the identity of Thai traditional health care, identifying design concepts, to create a draft and modeling sculpture. This model is presented at a meeting of concerned parties, whose input has led to further refinement of the creative work. Finally, a model is presented at the National Herb Expo.

The research was found the concept of sculpture to convey meaning and story by using symbolic images to represent Thai massage, into the development of sculptures for use in public areas, by condensing the identity of Thai massage into abstract designs for decorative purposes. This was borne out in the attempt to decorate the Thai herbal garden according to Sapaya (comfort) and the four basic elements of the earth: clay, water, wind, and fire. These sculpture sets can communicate meaningful stories and unique values of Thai massage and procedures, in the practical forms of a Thai massage posture (i.e. a pot with a fountain in the center of the sculpture with a beautiful light illuminated), garden chair sculptures, a sculpture with a slide (to be used in a playground), which can decorate both interior and exterior spaces.

Keywords: The creativity, contemporary, urban sculpture, Thai traditional health care

ความสำคัญและที่มา

ประติมากรรมเป็นศิลปะสาขาหนึ่ง que แสดงออกด้วยการปั้น แกะสลัก หล่อ และการจัดองค์ประกอบความงามอื่น ลงบนสื่อต่างๆ เช่น ไม้ หิน โลหะ สัมฤทธิ์ ฯลฯ เพื่อให้เกิดรูปทรง 3 มิติ มีความลึกหรืออนุหนา สามารถสื่อถึงสิ่งต่างๆ สภาพสังคม วัฒนธรรม รวมถึงจิตใจของมนุษย์โดยชิ้นงาน ผ่านการสร้างของประติมากรรมวิวัฒนาการตามลักษณะของศิลปะร่วมสมัยทั้งรูปแบบและเนื้อหาอย่างน่าสนใจ ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ปัจจุบันประติมากรรมตกแต่งเมือง (Urban Sculpture) เป็นหนึ่งในงานทัศนศิลป์ที่สร้างสีสัน และบรรยากาศ ให้กับเมือง มีส่วนช่วยสร้างความสุข ความสนุกให้กับชุมชนและนักท่องเที่ยว อาจมีบางส่วนที่เอื้อประโยชน์ใช้สอยให้กับชุมชน

ในแต่ละเมืองที่ได้รับความนิยมในการท่องเที่ยวและเป็นผู้นำในหลากหลายด้าน เช่น การศึกษา การเมือง สังคม และเศรษฐกิจ ล้วนมีภูมิปัญญาและวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่น งานศิลปกรรมจึงมีความโดดเด่นตามมาด้วยเช่นกัน เนื่องจากการงานศิลปกรรมมีหน้าที่ส่วนหนึ่งในการสื่อสารเรื่องราว วัฒนธรรมและสังคม เช่น ฟากฝั่งตะวันตกในทวีปยุโรป ประติมากรรมที่คนทั่วโลกรู้จักคงไม่พ้นหอคอยไอเฟล (Eiffel Tower หรือ Tour Eiffel) ถูกวางแผนสร้างขึ้นโดยจุดประสงค์ที่จะให้กลายเป็นสัญลักษณ์ของการจัดงานแสดงสินค้าโลก ณ กรุงปารีส ในอีก 2 ปีหลังจากนั้น และเพื่อฉลองครบรอบร้อยปีแห่งการปฏิวัตินองเลือดในฝรั่งเศสที่แสดงถึงความยิ่งใหญ่ จึงสร้างงานศิลปะชิ้นเอกที่แสดงออกถึงความสำเร็จทางวิศวกรรม

ประติมากรรมหอไอเฟลวางแผนออกแบบโดยสถาปนิกผู้มีชื่อเสียงของฝรั่งเศสในยุคนั้น คือ กุสตาฟ ไอเฟล (Gustave Eiffel) ที่ต้องทำงานภายใต้แรงกดดันอย่างหนัก เนื่องจากมีกระแสต่อต้านจากประชาชนชาวฝรั่งเศสอย่างมาก เพราะไม่เห็นด้วยกับสิ่งก่อสร้างใหญ่ยักษ์บดบังทัศนียภาพความงดงามของมหานครปารีส ทั้งไม่ได้ดูดีในแง่ของศิลปะของยุคสมัยนั้น แต่ภาพความยิ่งใหญ่อลังการสูงเสียดฟ้าสง่างามของหอคอยที่อยู่ในจินตนาการของกุสตาฟทำให้เขาดำเนินการต่อไป หอไอเฟลเป็นอีกหนึ่งสัญลักษณ์ของความท้าทายความสามารถของมนุษย์ ด้วยแนวความคิดที่จะขึ้นไปแตะแผ่นฟ้าให้ได้ ในยุคที่วิทยาการก่อสร้างสถาปัตยกรรมต่างๆ ยังไม่ง่ายดายที่จะสร้างหอคอยสูงกว่า 1,000 ฟุต เท่ากับในปัจจุบัน การก่อสร้างเป็นไปด้วยความยากลำบากใช้เวลาก่อสร้างนาน 2 ปี ในที่สุดหอไอเฟลก็เปิดตัวใน ค.ศ. 1889 กลายเป็นสิ่งก่อสร้างที่สูงที่สุดในโลกในสมัยนั้น มีนักท่องเที่ยวเข้าชมหอไอเฟลมาแล้วมากกว่า 200 ล้านคน และยังเป็นหนึ่งในเจ็ดสิ่งมหัศจรรย์ของโลกยุคใหม่อีกด้วย

ณ กรุงบรัสเซลส์ ประเทศเบลเยียม ประติมากรรมทองสัมฤทธิ์เด็กชายยืนปัสสาวะชื่อว่า Manneken Pis มีที่มาจากเมื่อครั้งบรัสเซลส์อยู่ในภาวะสงคราม ถูกฝ่ายตรงข้ามนำระเบิดมาวางไว้ที่กำแพงเมือง เด็กชายชื่อจูเลียนสกี (Julianske) มาพบสายชนวนระเบิดกำลังติดไฟจึงปัสสาวะรดเพื่อดับชนวนทำให้ป้องกันเมืองไว้ได้ ชาวเมืองจึงสร้างรูปหล่อไว้เพื่อระลึกถึงความกล้าหาญ ผลงานนี้ได้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอดนิยามแห่งหนึ่งของเมือง ด้วยความสูงเพียง 61 เซนติเมตร Manneken Pis จัดว่าห่างไกลจากการเป็นประติมากรรมที่ใหญ่ที่สุดของบรัสเซลส์มาก ชาวเมืองมักจะจับเด็กน้อยแต่งตัวสวยงามในชุดต่างๆ เพื่อเฉลิมฉลองวันสำคัญทั้งในท้องถิ่น และระดับโลก (เบลเยียม สวรรค์แห่งช็อกโกแลต, 2556 ออนไลน์)

ประติมากรรมร่วมสมัย “The Atomium” จำลองมวลอะตอมด้วยคริสตัลและโลหะในมาตราส่วน 165 ร้อยล้าน เท่าของมวลอะตอมจริง แรกเริ่มเดิมทีสร้างขึ้นใน ค.ศ. 1958 เพื่อใช้จัดแสดงในงาน “World’s Fair” ที่สะท้อน ถึงความก้าวหน้าของมวลมนุษยชาติในศตวรรษที่ 20 และหลังจากนั้นก็ถูกเก็บรักษาไว้เป็นสัญลักษณ์สำคัญของ เมืองไปโดยปริยาย ได้รับการออกแบบให้วางไล่ระดับกันตั้งแต่บนพื้นจนถึงลอยอยู่บนความสูง 102 เมตร เนรมิต ให้เป็นสิ่งที่ก่อสร้างรูปทรงกลมขนาดใหญ่ 9 ลูกเชื่อมต่อกันสามารถเปิดให้คนเข้าไปได้ แต่ละลูกจัดความน่าสนใจ ภายในต่างกันไป ทั้งนิทรรศการถาวร ร้านอาหาร จุดชมวิวแบบพาโนรามา และยังมีส่วนของ Kids Sphere ที่จัดไว้เฉพาะสำหรับเด็กเข้าชมเท่านั้น (Atomium สถาปัตยกรรมแห่งวิทยาการ เมืองบรัสเซลส์, 2555 ออนไลน์)

เทพีเสรีภาพเป็นอนุสาวรีย์ที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าทางจิตใจ ภาษาอังกฤษเรียกว่า Statue of Liberty แต่เดิมชื่อว่า Liberty Enlightening the World ตั้งอยู่ ณ เกาะลิเบอร์ตี นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา เป็นของขวัญ ที่ชาวฝรั่งเศสมอบให้แก่ชาวอเมริกันในวันเฉลิมฉลองวันชาติครบ 100 ปี ณ วันที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ. 1876 เป็นประติมากรรมโลหะสำริด รูปเทพีห่มเสื้อคลุม มือขวาชูคบเพลิง มือซ้ายถือแผ่นจารึกคำประกาศอิสรภาพ และมีอักษรสลักว่า “JULY IV MDCCLXXVI” หรือ วันที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ. 1776 แท่นข้างหนึ่งสวมโซ่ขาด แสดงถึงความหลุดพ้นจากการเป็นทาส สวมมงกุฎ 7 แฉก สัญลักษณ์ของทะเลทั้งเจ็ดหรือทวีปทั้งเจ็ด ภายใน มีบันไดวน 162 ขั้น แนวคิดดังกล่าวเกิดจากเอดูอาร์ด เดอ ลาบูลาเย นักประวัติศาสตร์ชาวฝรั่งเศส เพื่อระลึก ถึงความสัมพันธ์ของสหรัฐอเมริกาและฝรั่งเศสระหว่างการปฏิวัติอเมริกัน ออกแบบโดยเฟรเดอริก โอเกสต์ บาร์ โทลดี โครงร่างเหล็กออกแบบโดย เออแซน วียอลเลต์-เลอ-ดุก และกุสตาฟ ไอเฟล ผู้ออกแบบหอไอเฟล ส่วนฐานอนุสาวรีย์สร้างโดยสหรัฐอเมริกา จารึกโคลงซอนเน็ตของกวีชาวอเมริกัน เอมมา ลาซาร์ส มีเนื้อหา ต้อนรับผู้อพยพที่เข้าอยู่มาในอเมริกา เป็นสาเหตุที่ทำให้ชาวฝรั่งเศสมอบเทพีเสรีภาพให้แก่สหรัฐอเมริกา เพราะพวกเขาชื่นชมชาวอเมริกันที่กล้าหาญลุกขึ้นสู้กับสหราชอาณาจักร และประกาศอิสรภาพจากสหราชอาณาจักรสำเร็จจนเป็นชาติเอกราชในที่สุด ชาวฝรั่งเศสจึงรณรงค์หาเงินบริจาคจากทั่วประเทศ เพื่อขนส่งจาก ฝรั่งเศส มายังสหรัฐอเมริกา เนื่องจากความใหญ่โตของอนุสาวรีย์ทำให้ต้องแยกส่วนแล้วมาประกอบที่อเมริกา รวมทั้งหมด 350 ชิ้น และนำมาประกอบขึ้นใหม่ใช้ระยะเวลาประมาณ 4 เดือน ส่วนฐานสร้างเสร็จในวันที่ 22 เมษายน ค.ศ. 1886 หมดตัวสุดท้ายประกอบเสร็จในวันที่ 28 ตุลาคม ค.ศ. 1886

เท็ตสึจิน หุ่นเหล็กหมายเลข 28 ของเมืองโกเบ ประเทศญี่ปุ่น ที่มีวัฒนธรรมมังงะโดดเด่น สร้างมาจากการตุน ชื่อเรื่องเดียวกัน สูง 15 เมตร หนักกว่า 50 ตัน ยืนตระหง่านด้วยท่าทางที่ชวนสร้างความฮึกเหิมต่อสู้กับอุปสรรค อย่างมีความหวัง เต้นสง่าอยู่บนลานกว้างบริเวณสวนสาธารณะวากะมัตสึ ในเขตนาคาตะของเมืองโกเบ เคยเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่ประสบภัยแผ่นดินไหวจนได้รับความเสียหายอย่างหนัก มีมูลค่าการก่อสร้างถึง 1.4 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เป็นการระดมทุนร่วมกันของผู้ประกอบการต่างๆ ในเมืองโกเบเพื่อกำเนิดโปรเจ็ค Kobe Tetsujin Project ชุบชีวิตหุ่นยักษ์จากการตุนขึ้นมาให้เป็นจริง

เป้าหมายของโครงการนี้คือการสร้างอนุสรณ์เพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์แผ่นดินไหวครั้งใหญ่ในเมืองโกเบที่เกิดขึ้น ใน ค.ศ. 1995 ได้รับความเสียหายอย่างหนักให้กับเมืองโกเบและโดยรอบ บ้านเมืองพังราบเป็นหน้ากลอง สูญเสีย

ชีวิตผู้คนเป็นจำนวนมาก และสร้างความเดือดร้อนให้ผู้ประสบภัยอีกนับไม่ถ้วน อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ที่แท้จริงอีกอย่างของการสร้างหุ่นยนต์ Tetsujin 28-go ขึ้นมานั้นก็เพื่อให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือนโกเบนี้ให้มากขึ้น เพื่อช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของเมืองโกเบที่ย่ำแย่ และขณะเดียวกันก็ช่วยเยียวยาฟื้นฟูจิตใจ ตลอดจนคืนชีวิตชีวากลับมาให้ผู้คนและเมืองนี้อีกครั้งหนึ่งด้วย นอกจาก Tetsujin 28-go จะได้กลับมาช่วยบ้านเกิด (บ้านเกิดของนักเขียนการ์ตูน) อย่างภาคภูมิใจแล้ว การสร้างหุ่นยนต์เหล็กก็ยังเป็นอนุสรณ์เพื่อรำลึกถึง Mitsuteru Yokoyama นักเขียนอีกด้วย และทุกวันนี้เจ้าหุ่นเหล็กตัวนี้ก็ยังคงยืนหยัดอย่างแข็งแกร่งอยู่ ณ แผ่นดินโกเบเช่นเคย มันยังคงตระหง่านด้วยความภาคภูมิใจ ทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้านต้อนรับผู้มาเยือน ในขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่ช่วยเหลือชาวโกเบได้อย่างยอดเยี่ยมอีกด้วย (Ratchagit 2557, ออนไลน์)

ประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงประเทศไทย ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ประเทศสิงคโปร์ มีประติมากรรมชื่อเมอร์ไลออน (Merlion) เป็นสัตว์ประหลาด มีหัวเป็นสิงโต ร่างเป็นปลา ยืนอยู่บนยอดคลื่น แรกเริ่มเป็นสัญลักษณ์ของคณะกรรมการการท่องเที่ยวของสิงคโปร์ ต่อมาได้กลายเป็นสัญลักษณ์ของประเทศสิงคโปร์ ปรากฏต่อสายตาทุกประเทศทั่วโลก การออกแบบผสมผสานเรื่องราวของตำนานกับความจริงเข้าไว้ด้วยกัน หัวเป็นสิงโต หมายถึงสิงโตที่เจ้าชายชางนิลา อูตามะ พบที่เกาะสิงคโปร์ใน ค.ศ. 11 “บันทึกของชาว มาเลย์” (Malay Annals) ทางปลาเป็นสัญลักษณ์ของเมืองโบราณชื่อเทมาเส็ก (Temasek) (ภาษาญี่ปุ่นหมายถึง “ทะเล”) (ประติมากรรมในสิงคโปร์ 2559, ออนไลน์)

จะเห็นได้ว่าในแต่ละประเทศที่มีแลนด์มาร์คโดดเด่น มักดึงดูดให้นักท่องเที่ยวตามมาด้วยเสมอ มีการพัฒนาต่อยอดแลนด์มาร์คสู่ผลิตภัณฑ์ที่ระลึกจากภาคส่วนต่างๆ ในท้องถิ่น กลายเป็นสินค้าประจำชาตินานาชนิด

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีความโดดเด่นทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไม่แพ้ชาติใดในโลก เรามีต้นแบบทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก นั่นคือการนวดไทย การศึกษาในครั้งนี้จึงเป็นโอกาสหนึ่งที่จะนำเสนอเรื่องราวทางวัฒนธรรมผ่านงานประติมากรรมสาธารณะ เพื่อสร้างต้นแบบสำหรับดึงดูดนักท่องเที่ยว เกิดการต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมทางผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในชุมชน โดยสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ที่ระลึกให้เกิดรายได้ทางเศรษฐกิจประเทศต่อไป

แนวทางการทำงานวิชาการควบคู่การสร้างสรรคของผู้วิจัย ด้วยแนวทางการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) ที่ทำงานจากโจทย์ที่แตกต่างกัน บูรณาการศิลปะและการออกแบบร่วมกับศาสตร์อื่น ถือเป็น การวิจัยสร้างสรรค์ในรูปแบบสหวิจัยสร้างสรรค์ นำอัตลักษณ์ของการดูแลสุขภาพวิถีไทยที่มีลักษณะการดูแลสุขภาพองค์รวม ทั้งด้านกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสิ่งแวดล้อมทั้งหมดให้อยู่ในสมดุล นำภูมิปัญญาดั้งเดิมของไทยมาประยุกต์ใช้ เช่น การใช้สมุนไพร การนวด การอบ การประคบ เพื่อให้เกิดการป้องกันการเกิดโรคหรือบำบัดโรค และนำองค์ความรู้ส่วนหนึ่งจากการศึกษาดังกล่าวมาสังเคราะห์เพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ประติมากรรม เป็นการทดลองปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานของผู้วิจัย จากการทำงานด้วยปัญหา สถานการณ์ โจทย์วิจัยในสังคม ชุมชน หรือศาสตร์อื่นเป็นเบื้องต้น ปรากฏการณ์ที่มีลักษณะเฉพาะ และเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตน

เริ่มต้นด้วยการสำรวจองค์ความรู้ฝังลึก (Tacit) ของผู้วิจัยสานกับศิลปะสุนทรีย์เป็นจุดเริ่มต้น ภูมิรู้จากภายในจากทำงานด้านวัฒนธรรมและศิลปะอย่างต่อเนื่อง ร่วมกับการศึกษาแง่มุมเชิงคุณค่าทางวัฒนธรรมสุขภาพของไทยที่เป็นศาสตร์เก่าแก่ มีคุณค่า ความลุ่มลึกควรค่าแก่การต่อยอดพัฒนาควบคู่กับการอนุรักษ์สืบทอดทางภูมิปัญญา เพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ทัศนศิลป์ (Visual Art) ต่อยอดสู่การสร้างสรรค์รูปธรรมชิ้นงานด้วยเทคนิคกลวิธีทางศิลปะ อรรถาธิบายออกมาในรูปแบบวิชาการที่มีข้อมูลรอบด้าน มีหลักคิด ความลุ่มลึก วิเคราะห์ สังเคราะห์ และทดลองสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาวิชาการ และการสร้างสรรค์ศิลปกรรม (วิรุณ 2555, 4) จากนั้นสร้างสรรค์ศิลปกรรมเพื่อติดตั้งสัมพันธ์กับพื้นที่ และมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนตามลำดับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเรื่องราวความเป็นมาของภูมิปัญญาด้านสุขภาพของไทย
2. เพื่อออกแบบและสร้างสรรค์หุ่นจำลองต้นแบบประติมากรรมร่วมสมัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพด้วยวิถีไทย

ขอบเขตของการวิจัย

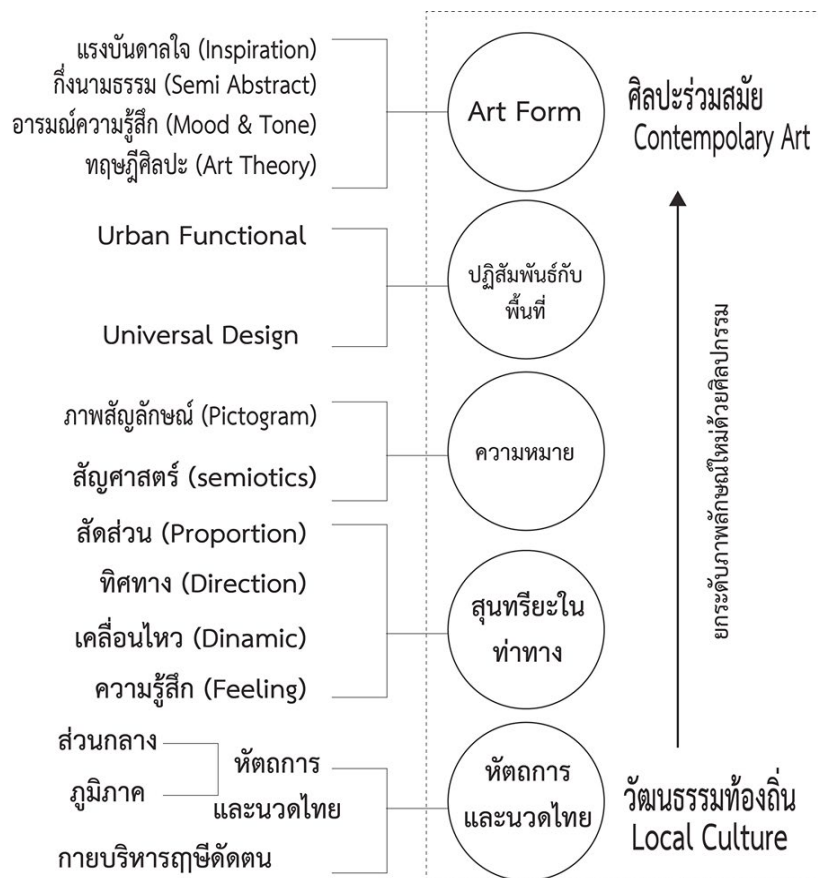
ศึกษาแนวคิดสุขภาพด้วยวิถีไทย มุ่งเน้นด้านหัตถการแพทย์แผนไทย (นวดไทย) พร้อมสร้างหุ่นจำลองต้นแบบประติมากรรม 2 ชั้นที่มีรูปแบบตอบสนองการมีส่วนร่วมของชุมชนและสิ่งแวดล้อมในสวนสมุนไพรไทย กระทรวงสาธารณสุข แสดงนิทรรศการ ณ งานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีที่ศูนย์จัดแสดงสินค้าอิมแพคอารีน่า เมืองทองธานี กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวความคิดของการวิจัย

แนวคิดในการสร้างสรรค์ ระบบสุขภาพแบบไทยเป็นระบบที่พึ่งพิงธรรมชาติบำบัด ประติมากรรมจึงอยู่ร่วมกับธรรมชาติในพื้นที่สาธารณะ ด้วยหมอไทยที่มีบุคลิกที่ติดดินอยู่ร่วมกับสังคม เป็นที่พึ่งพิงทั้งกายและใจ ผู้วิจัยจึงต้องการเสนอแนะแนวคิดการออกแบบให้คนสามารถใช้สอยประติมากรรมด้วยความรู้สึกที่ผ่อนคลาย และมีความสุข ด้วยกระบวนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างจากรูปแบบท่าทางการรักษาด้วยการหัตถการแพทย์แผนไทยจากการมองเห็นและการสัมผัส ได้แก่

1. ลบบางส่วน ทำให้เรียบง่าย (Simplification)
2. เน้นบางส่วนทำให้เห็นเป็นสัญลักษณ์ (Symbolism)
3. ตัดทอนบางสิ่ง บางตอน ทำให้เหลือน้อยลง (Dehumanization)
4. ยืด เพิ่มบางส่วนให้มากขึ้น สลับตำแหน่ง (Addition/Elongation/Misplacing)
5. กำจัดและทำลายบางส่วน บางตอน (Eradication and Destroy)

ดังเช่นผลงานการออกแบบสร้างสรรค์เครื่องประดับของเรเน่ ลาลีก ได้แรงบันดาลใจมาจากธรรมชาติแวดล้อม เป็นประสบการณ์ตรงบวกเข้ากับจินตนาการแบบเหนือจริง ก่อเกิดเป็นผลงานน่าสนใจ (วรรณรัตน์ 2553, บทคัดย่อ) ผู้วิจัยมีความต้องการยกระดับการนวดและการหัตถการเป็นลำดับ เพื่อสร้างคุณค่าให้หัตถการนวดไทยด้วยการศึกษาและสร้างสรรค์ประติมากรรมดังกล่าว

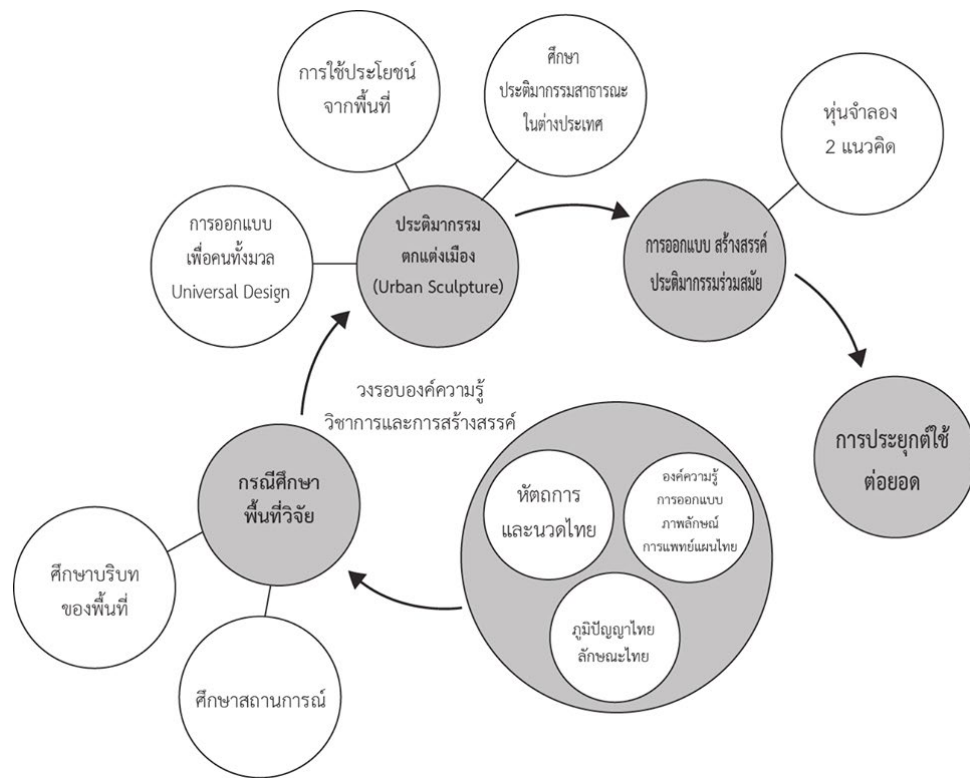

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

กระบวนการวิจัยสร้างสรรค์ ประกอบด้วย

1. ศึกษาองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การดูแลสุขภาพแบบวิถีไทย และการออกแบบเพื่อสร้างภาพลักษณ์การแพทย์แผนไทยเพื่อหาแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานประติมากรรม
2. ลงพื้นที่เพื่อศึกษาบริเวณที่จะสร้างสรรค์ ศึกษาชุมชน ปัญหา และสถานการณ์
3. ศึกษาข้อมูลประติมากรรมตกแต่งเมือง ศึกษาทฤษฎีการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) การสร้างปฏิสัมพันธ์ให้กับชุมชนด้วยประติมากรรม และการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยศิลปกรรม
4. การวิเคราะห์ข้อกำหนดการออกแบบประติมากรรม
5. การออกแบบร่างแนวความคิด
6. การพัฒนาแบบสมบูรณ์
7. การสร้างหุ่นจำลองชิ้นงานประติมากรรม
8. การประชุมกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง
9. การปรับปรุงชิ้นงานรูปแบบสร้างสรรค์
10. นิทรรศการ เพื่อนำเสนอองค์ความรู้วิชาการงานสร้างสรรค์ พร้อมหุ่นจำลองประติมากรรม ในงานสมุนไพรรักษาใจ ณ ศูนย์แสดงสินค้าอิมแพ็ค อารีน่า เมืองทองธานี ที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ประเมินผลงานด้วยหลักสถิติ พร้อมเผยแพร่หนังสือสรุปผลและหุ่นจำลองต้นแบบผลงานสร้างสรรค์ ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 กระบวนการวิจัย

แนวคิดของการสร้างสรรค์ประติมากรรม

แนวคิดหลักของการสร้างสรรค์ครั้งนี้ คือ การสร้างสรรค์ประติมากรรมเพื่อมุ่งเน้นผลการทดลองทางวิชาการทางศิลปะ ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนของการออกแบบออกเป็น 3 แนวคิดและระดับของการสร้างสรรค์ มีแนวทางสร้างสรรค์และเพิ่มเติมระดับของการสร้างสรรค์ตั้งแต่ขั้นของการสื่อความหมาย ไปสู่ระดับขั้นของนามธรรมที่มุ่งเน้นความงามและสุนทรีย์ภาพเป็นสำคัญ

แนวคิดการสื่อความหมาย

ผู้วิจัยได้ออกแบบต่อยอดจากภาพสัญลักษณ์ 2 มิติ เริ่มต้นจาก

ขั้นตอนที่ 1 การลดทอนรายละเอียดจากภาพถ่าย

ขั้นตอนที่ 2 ภาพสัญลักษณ์ของท่าทางนวดไทย ในแต่ละท่วงท่าของไทย เมื่อได้ภาพ 2 มิติเพื่อสื่อความหมายแล้วสามารถนำไปใช้สร้างสรรค์ประติมากรรมด้วยวัสดุประเภทแผ่นหรือระนาบได้หลากหลายไม่ว่าจะเป็นสแตนเลส เหล็กแผ่น แผ่นไม้ ฯลฯ ตัดด้วย CNC หรือตัดด้วยเครื่องมือ ต่อมาในองค์ประกอบศิลป์จึงยึดเส้นจากรูปร่าง 2 มิติ

ขั้นตอนที่ 3 รูปทรง 3 มิติ การสร้างประติมากรรมจะสอดคล้องกับการใช้วัสดุที่มีปริมาตร เช่น หินทราย หินแกรนิต หรือไม้ ตัดด้วย CNC หรือแกะสลักเพื่อเป็นรูปทรงต่อไป โดยยังคำนึงถึงเส้นโค้งเพียงเส้นรอบรูป ด้านหน้าเท่านั้น

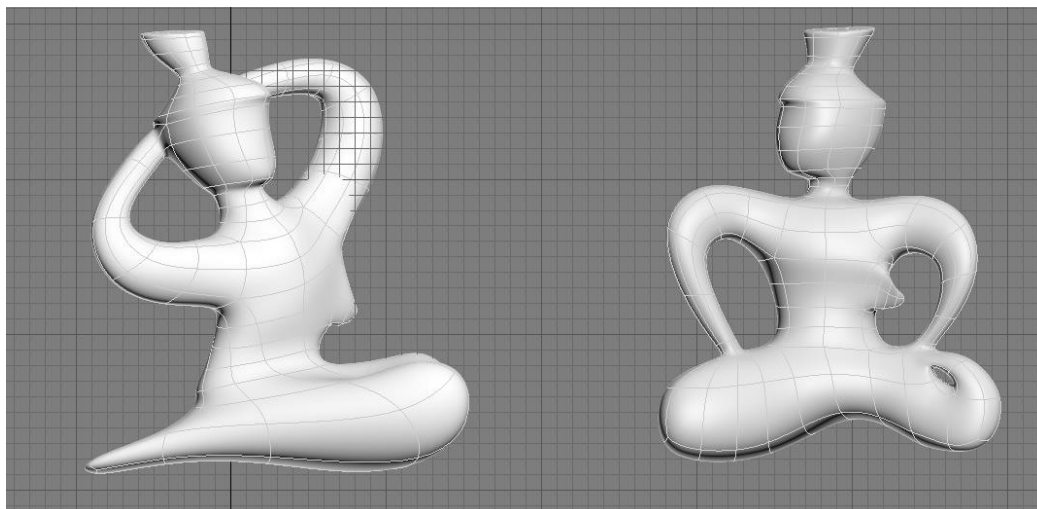
ขั้นตอนที่ 4 ภาพ 3 มิติอย่างแท้จริง คำนึงถึงเส้นโค้งในทุกมุมมอง สอดคล้องกับการใช้วัสดุสร้างสรรค์ประติมากรรม ประเภทปั้นและแกะสลัก หรือการพิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์ 3 มิติ ศึกษาเรื่องราวพหุลักษณะการหัตถการไทยและองค์ประกอบศิลป์ ตลอดจนเทคนิคการผลิตทั้งการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในผลิต ให้ได้องค์ความรู้ที่เหมาะสมกับการต่อยอดสร้างสรรค์ประติมากรรมร่วมสมัย ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 ตัวอย่างการใช้เลเซอร์ตัดแผ่นไม้บางด้วยคอมพิวเตอร์ CNC (© Aran Wanichakorn 01/02/2018)

ภาพที่ 2 ตัวอย่างประติมากรรมแกะด้วยวัสดุหินทรายที่มีปริมาตรและความหนา (© Aran Wanichakorn 01/02/2018)

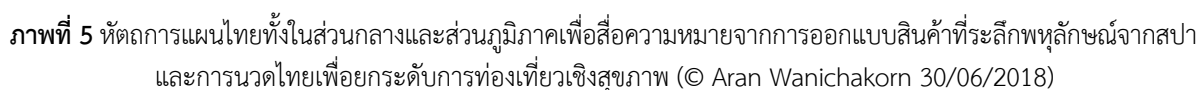

ภาพที่ 3 การปั้นรูปทรงประติมากรรม 3 มิติ ด้วยคอมพิวเตอร์ (© Aran Wanichakorn 01/02/2018)

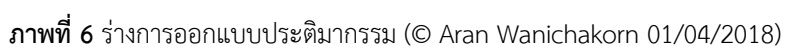

ภาพที่ 4 การพิมพ์รูปทรงประติมากรรมด้วยเครื่องพิมพ์ 3 มิติ (© Aran Wanichakorn 01/02/2018)

จากภาพจะเห็นได้ว่ากระบวนการทำงานของผู้วิจัยสามารถต่อยอดการทำงานหรือการประยุกต์ใช้วัสดุ และการผลิตได้หลากหลาย ผู้วิจัยได้ออกแบบทำขนาดในรูปแบบต่างๆ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ดังนี้

ผู้วิจัยได้ศึกษาและสร้างภาพสัญลักษณ์ที่เป็นตัวแทนการนวดไทยและการหัตถการในลักษณะต่างๆ เป็นเบื้องต้น ก่อน เพื่อสร้างขอบเขตและข้อกำหนดในการศึกษาเรื่องราว (Story) ของประติมากรรมที่คัดเลือกมาสร้างสรรค์ จากความงามของท่วงท่าและเอกลักษณ์ มีการออกแบบพัฒนารูปแบบถึงขั้น 3 มิติแบบลอยตัว ดังนี้

ภาพที่ 7 แบบจำลองประติมากรรมท่าก้มบริหารฤๅษีตัดตน (© Aran Wanichakorn 05/04/2018)

ท่าก้มบริหารฤๅษีตัดตน ประกอบด้วยท่าการเคลื่อนไหวที่สอดคล้องกับลมหายใจเข้าออก มีทั้งหมด 127 ท่า แต่มีท่าพื้นฐานที่กระทรวงสาธารณสุขรับรอง 15 ท่าที่แนะนำให้ประชาชนฝึกฝนเพื่อใช้ดูแลสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงและกระปรีกระเปร่า

ภาพที่ 8 แบบจำลองประติมากรรมการนวดไทย (© Aran Wanichakorn 05/04/2018)

การนวดไทย ศาสตร์การบำบัดโรคที่เน้น การกด การคลึง การบีบ การตัด การดึง การอบ และการประคบ ได้รับการสืบทอดผ่านพุทธศาสนาจากประเทศอินเดีย ปรับปรุงแก้ไขให้เข้ากับวัฒนธรรมไทยจนมีรูปแบบที่เป็นมาตรฐาน 2 สาย คือ สายราชสำนักและสายเชลยศักดิ์

ภาพที่ 9 แบบจำลองประติมากรรมนวด คอ บ่าและไหล่ (© Aran Wanichakorn 05/04/2018)

การนวด คอ บ่า และไหล่ คนเมืองส่วนใหญ่มีอาการป่วยด้วยโรค Office Syndrome ประกอบกับเมื่ออายุมากขึ้นทำให้หมอนรองกระดูกและกระดูกสันหลังเสื่อม เนื่องจากการกิจกรรมการใช้มือถือและการนั่งเป็นเวลานาน ท่านวด คอ-บ่า-ไหล่ จึงเป็นท่านวดยอดนิยมที่ช่วยบำบัดรักษาคนเมืองในยุค 4.0

ภาพที่ 10 แบบจำลองประติมากรรมนวดเท้า (© Aran Wanichakorn 05/04/2018)

การนวดเท้า การกดนวดจุดปลายประสาทต่างๆ ที่เท้าซึ่งเชื่อมโยงกับอวัยวะต่างๆ ในร่างกาย ช่วยส่งเสริมและกระตุ้นอวัยวะ ให้กลับมาทำงานได้ดีขึ้น

ภาพที่ 11 แบบจำลองประติมากรรมหัตถการเผายา (© Aran Wanichakorn 05/04/2018)

การเผายา ใช้สำหรับอาการเฉพาะจุด เช่น ท้อง อก หลัง เพื่อลดอาการท้องอืดเฟ้อ เรอเหม็นเปรี้ยว ปวดเมื่อยไปตามเนื้อตัว ภาวะนอนกรน ปวดขัดปวดมวน ปวดหน่วง (ลักษณะเกิดแต่ลมที่วิ่งในช่องทางใหญ่ๆ มีมวลลักษณะหยาบ)

ภาพที่ 12 แบบจำลองประติมากรรมหัตถการตอกเส้น (© Aran Wanichakorn 05/04/2018)

การตอกเส้น เป็นภูมิปัญญาการดูแลสุขภาพแบบล้านนา ภาคเหนือ ที่มุ่งเน้นการกระตุ้นจุดและเส้นเอ็น รวมทั้งกระดูกและข้อ หมอจะตอกเส้นควบคู่กับการนวด

ภาพที่ 13 แบบจำลองประติมากรรมหัตถการย่ำขาง (© Aran Wanichakorn 05/04/2018)

การย่ำขาง เป็นวิธีการบำบัดรักษาโรคปวดเมื่อย เจ็บปวดตามร่างกาย เป็นวิธีบำบัดในแบบพื้นบ้านล้านนา ในภาคเหนือของไทย โดยใช้เท้าชุบน้ำยาสมุนไพร ย่ำลงไปบนขางที่เผาไฟจนร้อนแดง แล้วย่ำลงไปบนส่วนที่เจ็บปวดบนร่างกายพร้อมเสกคาถาอาคมกำกับด้วย

ภาพที่ 14 แบบจำลองประติมากรรมทำนวดโนราห์ (© Aran Wanichakorn 05/04/2018)

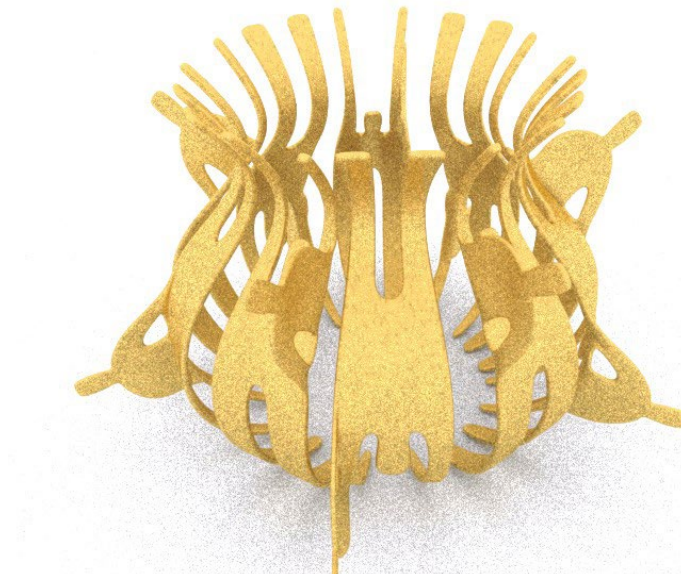
ทำนวดโนราห์ โนราเป็นนาฏศิลป์ที่มีต้นกำเนิดอย่างยาวนานและได้รับความนิยมมากที่สุดในศิลปะการแสดงของภาคใต้ ปัจจุบันมีการนำแรงบันดาลใจจากมโนห์รามาประยุกต์ใช้กับการนวดไทย ในลักษณะดัดตนตามท่วงท่าร้ายรำโดยธารธรา สปา

การต่อยอดประติมากรรมเพื่อประโยชน์ใช้สอย

จากแนวคิดการสร้างสรรค์ประติมากรรมตกแต่งเมืองร่วมสมัย นำมาต่อยอดให้เป็นประติมากรรมเพื่อประโยชน์ใช้สอย ผู้วิจัยได้ลดทอนการนวดไทยสู่รูปทรงนามธรรม ความสวยงาม และลดทอนความรู้สึกหนักแน่นแบบปริมาตรลง ด้วยการใช้องค์ประกอบย้อนกลับสู่ 2 มิติ ใช้วัสดุประเภทแผ่น เพื่อให้ความรู้สึกโปร่งเบาและล่องลอย ดูร่วมสมัยสอดคล้องกับการตกแต่งบริเวณและอาคารสถานที่มากขึ้น

ภาพที่ 15 แสดงท่าทางนวดไทยในรูปแบบกระดานลื่น แก้วอิ๋ (© Aran Wanichakorn 05/04/2018)

ภาพที่ 16 แสดงท่าทางนวดไทยล้อมหม้อยา (© Aran Wanichakorn 05/04/2018)

เมื่อได้รูปแบบประติมากรรมลอยตัวแล้วผู้วิจัยจึงนำไปทดลองออกแบบตกแต่งบริเวณสวนสมุนไพรไทยคำนึ่งถึงสี่ปายะ ความสบาย และสมมติฐานธาตุ หรือธาตุทั้ง 4 ได้แก่ ดิน น้ำ ลม ไฟ ที่มีองค์ประกอบครบถ้วนชุดประติมากรรมหลักจากแนวคิดการสื่อความหมายตั้งวางอย่างโดดเด่นกระจายไปตามจุดต่างๆ เพื่อสื่อสารความหมาย เรื่องราว คุณค่าเอกลักษณ์ของการหัตถการและนวดไทย ประติมากรรมร่วมประโยชน์ใช้สอย

ทำนวลล้อมหม้อยาจะวางไว้บริเวณกลางสระน้ำมีน้ำพุอยู่ตรงกลางประติมากรรม มี Lighting ส่องเพื่อความสวยงาม ประติมากรรมเก้าอี้เพื่อการพักผ่อนในสวน ประติมากรรมทำนวลกระดานลื่นจะอยู่ตรงลานโล่งที่มีสนามเด็กเล่น หรือประยุกต์ใช้เป็นโคมไฟในอาคาร เป็นต้น

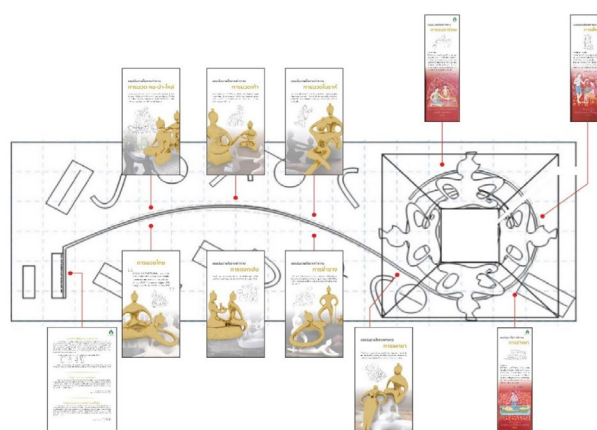
ภาพที่ 17 การต่อยอดตกแต่งในโรงพักคอยในอาคาร กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
(© Aran Wanichakorn 05/04/2018)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้ได้รูปแบบประติมากรรมตกแต่งเมืองนำไปแสดงนิทรรศการเพื่อเผยแพร่รูปแบบผลงานวิจัยด้วยแนวคิดพื้นที่สาธารณะสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจชมงานศิลปะกับหมอไทย ต่อยอดองค์ความรู้ศิลปกรรมบูรณาการร่วมกับนวดและการหัตถการไทย ตลอดจนแรงบันดาลใจจากอัตลักษณ์ต่างๆ ของวัดโพธิ์ ทั้งจากจารึกและจิตรกรรมบนผนังศาลาราย ศาลาแม่ชี้อ เส้นประธานสิบ คือ เส้นหลักสำคัญของการนวดไทย เป็นทางเดินของลมซึ่งเป็นพลังภายในที่หล่อเลี้ยงร่างกายให้ทำงานได้ตามปกติ ประติมากรรมแสดงท่าทางการบริหารร่างกายฤๅษีดัดตน ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคคลี่คลายสู่การออกแบบเก้าอี้สาธารณะมีอัตลักษณ์ร่วมอื่นๆ ประกอบ ได้แก่ Multimedia room คลี่คลายจากหม้อยามีเส้นเฉลียวยาวต่อเนื่องมายังอีกฟากของบูธเพื่อวางอักษรป้ายชื่องานยาวต่อเนื่องไปถึงตู้ยาสมุนไพรบนพื้นที่ 120 ตารางเมตรภายในงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 15 ระหว่างวันที่ 18 - 21 กรกฎาคม 2561 ณ Challenger 2 Impact เมืองทองธานี

ลายเส้นที่ 1 Perspective บูธนิทรรศภายในงานมหรรมสมุนไพรวงชาติ ครั้งที่ 15
(© Aran Wanichakorn 05/04/2018)

แผนภาพที่ 3 แผนผังบูธนิทรรศภายในงานมหรรมสมุนไพรวงชาติ ครั้งที่ 15 (© Aran Wanichakorn 05/04/2018)

ภาพที่ 18 บูธนิทรรศภายในงานมหรรมสมุนไพรวงชาติ ครั้งที่ 15 (© Krongkan Kanchaikum 18/07/2018)

ภาพที่ 19 ต้นแบบเซรามิกประติมากรรมตกแต่งเมืองร่วมสมัย สุขภาพวิถีไทยในย่านวัดค้อป่าใหญ่ที่จัดแสดงในงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 15 (© Krongkan Kanchaikum 18/07/2018)

จากนั้นประเมินผลสัมฤทธิ์ของผลงานว่าผู้เยี่ยมชมผลงานมีความพึงพอใจกับผลงานประติมากรรมตกแต่งเมืองร่วมสมัยมากน้อยเพียงใด สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ประกอบด้วยข้อคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) แบบประมาณค่า (Rating scale) และข้อคำถามปลายเปิด (Open-End Question) การประเมินผลได้รับแบบประเมินกลับมาจำนวน 65 ชุด การเก็บรวบรวมจากผู้ที่มีร่วมงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 15 ระหว่างวันที่ 18 - 21 กรกฎาคม 2561 ณ Challenger 2 Impact เมืองทองธานี สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลระดับความพึงพอใจต่อรายการที่แบบประเมิน ใช้การกำหนดมาตรวัด (Scale) ในการวัดตัวแปรข้อมูลทัศนคติ โดยใช้แนวคิดจากมาตรวัดที่สร้างโดยเรนซิส ลิเคิร์ท (Rensis Likert) หรือการวัดแบบ Likert's Scale โดยการให้คะแนนข้อมูลมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ดังต่อไปนี้

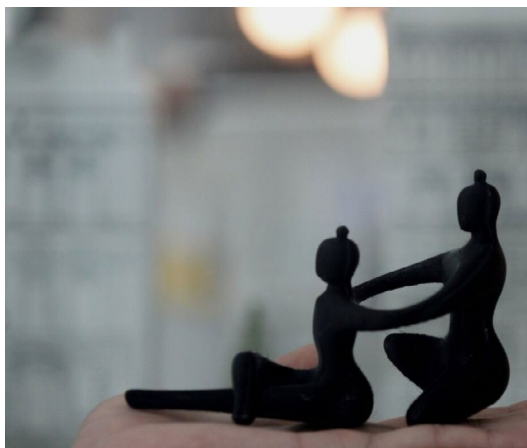
มาตรวัด	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
5	4.50-5.00	มากที่สุด
4	3.50-4.49	มาก
3	2.50-3.49	ปานกลาง
2	1.50-2.49	น้อย
1	1.00-1.49	น้อยที่สุด

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจในภาพรวมของการสร้างสรรค์ประติมากรรมร่วมสมัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพด้วยวิถีไทยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) แบ่งเป็นประติมากรรมสวยงามและน่าสนใจตามลำดับมากไปน้อย ดังนี้ ประติมากรรมแรงบันดาลใจจากการนวด คอ บ่าและไหล่ สวยงาม และน่าสนใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) ประติมากรรมแรงบันดาลใจจากการนวดไทยสวยงามและน่าสนใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) ประติมากรรมแรงบันดาลใจจากการนวดเท้าสวยงาม และน่าสนใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) ประติมากรรมแรงบันดาลใจจากการตอกเส้นสวยงาม และน่าสนใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) ประติมากรรมแรงบันดาลใจจากการเผายาสวยงาม และน่าสนใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) และประติมากรรมแรงบันดาลใจจากการนวดโนราห์มีความสวยงาม และน่าสนใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$)

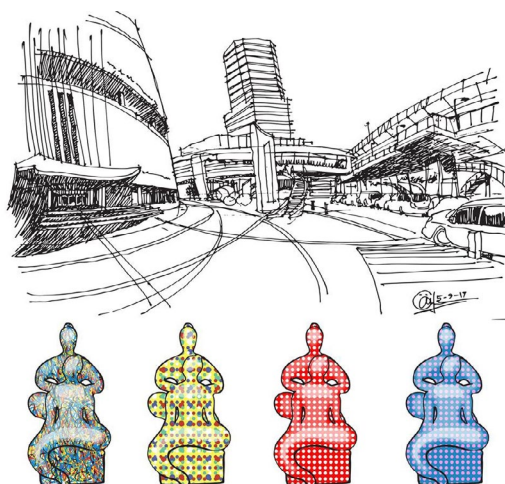
จากการประเมินพบว่าประติมากรรมที่สามารถบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของการนวด และการหัตถการแพทย์แผนไทยได้โดดเด่นที่สุดคือ ประติมากรรมแรงบันดาลใจจากการนวดไทยสามารถบ่งบอกอัตลักษณ์ได้โดดเด่นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) ต่อมาคือประติมากรรมแรงบันดาลใจจากการนวด คอ-บ่า-ไหล่ สามารถบ่งบอกอัตลักษณ์ได้โดดเด่นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) ประติมากรรมแรงบันดาลใจจากการนวดโนราห์สามารถบ่งบอกอัตลักษณ์ได้โดดเด่นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) และประติมากรรมแรงบันดาลใจจากการเผายาสามารถบ่งบอกอัตลักษณ์ได้โดดเด่นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$)

ผู้ประเมินเห็นว่างานศิลปกรรมที่สร้างสรรค์นี้มีส่วนช่วยนำเสนอพร้อมทั้งส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่การดูแลสุขภาพด้วยวิถีไทย (การนวดและการหัตถการ) ตลอดจนส่งผลให้สังคมคนรุ่นใหม่สนใจเข้ามาใช้บริการทางการแพทย์แผนไทยมากขึ้นโดย มีความเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) ต่อมาเมื่อนำประติมากรรมเหล่านี้ไปตกแต่งสถานที่ท่องเที่ยวมักไปเยี่ยมชม เช่น สนามบิน หรือสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในกรุงเทพมหานคร ผู้ประเมินมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) หากมีประติมากรรมนี้ตกแต่งจริงตามสถานที่ตามที่กล่าวมา ผู้ประเมินอยากมีปฏิสัมพันธ์กับพื้นที่ที่งานศิลปกรรมตั้งอยู่ เช่น การเข้าไปถ่ายรูปกับงานประติมากรรมดังกล่าวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) และประติมากรรมแรงบันดาลใจจากการนวดเท้ามีความเหมาะสมสูงสุดเมื่อนำไปตกแต่งร้านนวด สปาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) ลำดับสุดท้ายประติมากรรมแรงบันดาลใจจากการตอกเส้น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) เมื่อนำไปจัดทำเป็นของที่ระลึก เช่น พวงกุญแจ เสื้อ ผ้า

จากผลการประเมินดังกล่าวผู้ประเมินยังมีข้อเสนอแนะที่เห็นตรงกันมากที่สุด คือ ต้องการให้สร้างประติมากรรมตกแต่งเมืองร่วมสมัยสุขภาพวิถีไทยขึ้นตกแต่งจริงตามสถานที่สำคัญ และสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้ร่างภาพจำลองประติมากรรมในสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในกรุงเทพมหานคร เช่น นำประติมากรรมนวด คอ บ่า และไหล่ ไปตกแต่งถนนราชดำเนิน และบริเวณด้านหน้าหอศิลปวัฒนธรรม ใช้การทำพื้นผิวลวดลายกราฟิกหรือมีวาลวดลายให้มีความร่วมสมัยเข้ากับการตกแต่งสถานที่สำคัญใจกลางเมือง เพื่อย้ำเตือนนักท่องเที่ยวให้หวงระลึกถึงการหัตถการและการนวดไทย

ภาพที่ 20 จำลองประติมากรรมเมื่อนำไปตกแต่งตามสถานที่ต่างๆ (© Krongkan Kanchaikum 18/07/2018)

ภาพที่ 21 ตัวอย่างการตั้งวางประติมากรรมกลางเมือง หน้าหอศิลปวัฒนธรรม (© Aran Wanichakorn 22/07/2018)

นอกจากการสร้างสรรคประติมากรรมจากฐานภูมิปัญญา และวัฒนธรรมด้านหัตถกรรมและการนวดไทยซึ่งมี
รูปลักษณ์รูปทรงที่ผ่านการพัฒนาจนมีรูปแบบที่เรียบง่ายและเป็นสากล สามารถต่อยอดประสานประโยชน์
ใช้สอยและสร้างการปฏิสัมพันธ์กับพื้นที่ในลักษณะต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง หลากหลายแล้ว ยังสอดคล้องกับ
ตัวอย่างประติมากรรมในเมืองท่องเที่ยวต่างๆ ทั่วโลก ดังต่อไปนี้

ประติมากรรม Angel Bear บริเวณหน้าสถานี Paris Gare du Nord เป็นอีกหนึ่งประติมากรรมตกแต่งเมือง
สมัยใหม่ที่ให้ความรู้สึกทันสมัย ช่วยสื่อสารเรื่องราวที่ชวนให้ผู้ใช้บริการกว่า 700,000 คนต่อ ทั้งนักท่องเที่ยว
ชาวต่างชาติและประชาชนชาวฝรั่งเศสเองได้สนใจว่าเหตุใดต้องมีหมีสีแดงที่มีความสูงกว่า 7 เมตร ตั้งอยู่ท่ามกลาง
อาคารสถาปัตยกรรมเก่าแก่ ศิลปินได้รับแรงบันดาลใจจากการสูญพันธุ์ของหมีขั้วโลกจากปรากฏการณ์โลกร้อน
และทำให้น้ำแข็งทั่วโลกละลาย จึงพยายามสื่อสารข้อความผ่านประติมากรรม Angel Bear ที่แสดงถึงความเปราะ
บางของโลกและปัญหาสภาพภูมิอากาศ เป็นผลงานที่มีคุณค่า และร่วมสมัยของประติมากรชาวฝรั่งเศสนามว่า
Richard Texier

ภาพที่ 22 ประติมากรรม Angel Bear ตั้งอยู่ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส (© Aran Wanichakorn 20/04/2017)

‘Other Worlds’ โดยประติมากรชาวอเมริกัน Tom Otterness เป็นประติมากรรมขนาดใหญ่ถึงสนามเด็กเล่น ตั้งอยู่ภายในท่าอากาศยานนานาชาติฮามัด โดฮา เมืองหลวงของประเทศกาตาร์ เป็นตัวอย่างประติมากรรมที่มุ่งหวังให้เกิดปฏิสัมพันธ์ และความบันเทิงของผู้มาเยี่ยมชมและประติมากรรมเท่านั้น ไม่ได้มุ่งไปที่เรื่องราว ความเป็นมาของสิ่งแวดล้อมแต่อย่างใด

ภาพที่ 23 ประติมากรรม ‘Other Worlds’ ตั้งอยู่ในสนามบินเมืองโดฮา ประเทศกาตาร์ (© Aran Wanichakorn 20/04/2017)

ภาพที่ 24 ประติมากรรม Samsui Women ตั้งอยู่ด้านหน้า Urban Development Authority

รูปแกะสลักจากหินแกรนิตสีชมพูเข้มทึบและพื้นผิวที่หยาบกร้านสะท้อนถึงความยากลำบาก และความอ่อนแอของผู้หญิงชาวจีนจากจังหวัด Samsui ที่เข้ามาใช้แรงงานในช่วงปี 1950 และ 1960 ประติมากรรม Samsui อยู่ข้างหน้า Urban Development Authority ที่ตั้งของนักวางแผนของสิงคโปร์ เพื่อย้ำเตือนความทรงจำ และให้ความสำคัญคนที่ช่วยก่อสร้างประเทศนี้ ในช่วงของการเติบโตของสิงคโปร์ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1930 ถึงทศวรรษที่ 1970

ภาพที่ 25 Lorenzo Quinn “THE FORCE OF NATURE II” 2011 ทองแดง สแตนเลส และอะลูมิเนียม
ขนาด 220x421x150 cm. Cultural Village นครโดฮา ประเทศกาตาร์ (source: Quinn 2011, online)

ประติมากรรมประติมากรรม THE FORCE OF NATURE II ตั้งอยู่ที่ Cultural Village นครโดฮา ประเทศกาตาร์ ที่ได้แรงบันดาลใจจากภัยพิบัติในประเทศไทยที่สร้างสรรค์โดยประติมากรชาวอิตาลีเลียนนามว่า Lorenzo Quinn ครีวินอธิบายในเว็บไซต์ของเขาว่า “หลังจากที่ได้เห็นชายฝั่งที่ถูกทำลายของประเทศไทยและพายุเฮอริเคนที่ส่งผลกระทบต่อภาคใต้ของสหรัฐอเมริกาแล้ว เขาก็ตัดสินใจที่จะสร้างรูปปั้นที่อุทิศให้กับแม่ และธรรมชาติ” เพื่อให้ตระหนักถึงภัยพิบัติทางธรรมชาติ ประติมากรรมชิ้นนี้ได้รับการเผยแพร่ทั่วโลกไม่ว่าจะเป็นอังกฤษ, อเมริกา, โมนาโก และสิงคโปร์ โดยหวังว่าประติมากรรมนี้จะช่วยเตือนความทรงจำของรูปปั้นยุคแรกที่ทำขึ้นเพื่อเป็นสันติบูชาแก่เหล่าทวยเทพทั้งหลายด้วยความหวังในการดับความโหดของเทพเหล่านั้น”

ภาพที่ 26 ประติมากรรม Support เมืองเวนิส ประเทศอิตาลี (© Aran Wanichakorn 20/04/2018)

ประติมากรรมมือสองข้างยื่นออกมาปกป้องและรองรับอาคารประวัติศาสตร์ Ca ‘Sagredo มีนัยสำคัญว่ามือเป็นสัญลักษณ์การปกป้องโลกได้แต่ก็สามารถทำลายโลกได้เช่นกัน เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม ศิลปินร่วมสมัย Lorenzo Quinn ได้เปิดตัวประติมากรรมชิ้นนี้ที่โรงแรม Ca ‘Sagredo ในเมืองเวนิส Quinn กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลง และสร้างความสมดุลของโลก สิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ ประติมากรรม Support สะท้อนถึงปัญหาทั่วโลกเพื่อแสดงในงาน Venice Biennale 2017 ที่จัดขึ้นเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของสถานที่ เช่น เวนิส มือข้างหนึ่งทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์สนับสนุนมรดกที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองเวนิส และอีกข้างเป็นหน้าที่ของคนยุคปัจจุบันที่จะช่วยพยุงเมืองประวัติศาสตร์แห่งนี้ให้สามารถอยู่รอดได้ด้วยความช่วยเหลือของเรา กล่าวอีกนัยหนึ่งคืออดีตมีความสำคัญกับชีวิตในปัจจุบัน และมีชีวิตอยู่ในความทรงจำในอนาคตของคนรุ่นต่อไป

สำหรับประติมากรรมตกแต่งเมือง (Urban Sculpture) เป็นหนึ่งในงานทัศนศิลป์ที่สร้างสีสันและบรรยากาศให้กับเมือง มีส่วนช่วยสร้างความสุข ความสนุกให้กับชุมชนและนักท่องเที่ยว อาจมีบางส่วนของสื่อประโชยน์ใช้สอยให้กับชุมชน แนวทางการทำงานวิชาการควบคู่การสร้างสรรคของผู้วิจัย ด้วยแนวทางการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ที่ทำงานจากโจทย์ที่แตกต่างกัน บูรณาการศิลปะและการออกแบบร่วมกับศาสตร์อื่น ถือเป็นการวิจัยสร้างสรรค์ในรูปแบบสหวิจัยสร้างสรรค์ เพราะมั่นใจเสมอว่าศิลปกรรมเป็นศาสตร์ที่ส่งเสริมสุนทรียะที่สามารถบูรณาการเข้ากับทุกศาสตร์ ทุกบริบท ทุกชุมชน ทุกพื้นที่ ทุกสถานการณ์ และทุกเรื่องราว และประสบการณ์จากการวิจัยในหลากหลายมิติ ทั้งด้านการวิจัยสร้างสรรค์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมกับการวิจัยการสร้างสรรคภาพลักษณ์ภูมิปัญญาการดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย ได้สั่งสมความรู้และประสบการณ์ในรูปแบบความรู้ฝังลึก (Tacit) ที่สอดคล้องกับการวิจัยสร้างสรรค์ในครั้งนี้

บรรณานุกรม

- “เขามอและเขาถาซีตัดตน.” วัดโพธิ์ (2561). สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม, 2561. <http://www.watpho.com/historical.php?id=11>
- “เบลเยียม สวรรค์แห่งช็อกโกแลต ตอนที่ 1 เยือน บรัสเซล.” Mthai (2556). สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม, 2561. <https://travel.mthai.com/world-travel/68092.html>.
- เผ่าทอง ทองเจือ. “เขามอ.” ไทยรัฐ, 16 พฤษภาคม 2557. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม, 2561. <https://www.thairath.co.th/content/422910>.
- วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ. *การศึกษากระบวนการออกแบบและการผลิตเครื่องประดับ เรเน่ ลาลิค ปี1890 - 1912*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2553.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. “สร้างวิชาการศิลปกรรม มาตรฐานวิชาการทัศนศิลป์.” เอกสารประกอบการบรรยายการสัมมนา การทางวิชาการเรื่องการสร้างงานวิชาการงานศิลป์ ณ ศูนย์ประชุมบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ ราชประสงค์ กรุงเทพฯ, 26 สิงหาคม, 2555.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์: หลักการหาความรู้วิธีการเน้นการวิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและเขียนรายงาน*. ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์, 2536.
- อรัญ วานิชกร. “ศิลปกรรมเพื่อแสดงภาพลักษณ์การแพทย์แผนไทย.” ศิลปกรรมสาร 10, ฉ. 2 (2558): 161-184.
- อรัญ วานิชกร. “การออกแบบสินค้าที่ระลึกพหุลักษณะจากสปาและการนวดไทยเพื่อยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ.” รายงานการวิจัย, ทุนวิจัยคณะศิลปกรรมศาสตร์: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2560.
- อารี สุทธิพันธ์. *เพราะผมทำอย่างนี้หรือ เขาจึงให้เป็นศิลปินแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: พรินส์ตันส์, 2556.
- “Atomium สถาปัตยกรรมแห่งวิทยาการ.” Mthai (2555). สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2561 จาก <https://travel.mthai.com/world-travel/37352.html>.
- Quinn, Lorenzo. “THE FORCE OF NATURE II.” สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2561, <https://www.lorenzoquinn.com/portfolio-items/the-force-of-nature-2-england/>.

Tada Ratchagit . “Tetsujin 28-go จากวีระบุรุษในโลกการ์ตูน สู่อิโรแห่งโลกความเป็นจริง.” Japantravel (12 พฤศจิกายน 2557). สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม, 2561. [https://th.japantravel.com /tetsujin-28-go-鉄人28号/16664](https://th.japantravel.com/tetsujin-28-go-鉄人28号/16664).

การศึกษาและสร้างสรรค์ครั้งนี้ผ่านไปด้วยดีเนื่องจากการสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) รองศาสตราจารย์วรรณรัตน์ ตั้งเจริญ ที่ปรึกษางานวิจัย นายแพทย์ขวัญชัย วิศิษฐานนท์ ผู้อำนวยการสถาบัน การแพทย์แผนไทย อาจารย์ เสาวนีย์ กุลสมบุรณ์ ผู้อำนวยการกองคุ้มครองและส่งเสริมการแพทย์และการแพทย์ พื้นบ้าน กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม และมูลนิธิสิริวัฒนภักดี สนับสนุนการจัดสร้างบูธนิตรรศการ รวมถึงคณะทำงานที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานครั้งนี้